

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiiu la expeditorul soției, pre afara la S. r. poste cu bani gata prin scrisori franțeze, adresate către expeditor. Pretiul prenumeratiunii pentru Săbiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 23.

ANULU XXIII.

Săbiiu în 20 Martiu (1 Aprile) 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si țiere streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâi'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iuniu) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentulu pre 1/4 de anu e:

Pentru Săbiiu 1 fl 75 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a și strai-natate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu întârzi cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugăm a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte două poste ultime, și în locu de epistole de prenumeratiune recomandăm op. publ. avisurile postali, (**Posta-Utalvány.** — **Post-Anweisung.**) că împreunate cu spese mai putiene și că mai sigure pentru înaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“ în Săbiiu.

Reflessiuni

la situatiunea noua.

II.

S'aruncăm o privire fugitiva asupra politicei noastre dela schimbarea sistemului încôce; sa examinăm, macaru numai asiá că prin urechile acului, atitudinea, faptele noastre din acestu restempu dimpreuna cu consecintiele lor. Si cându dicem a noastră, intielegem specialu numai politic'a româniloru transilvaneni.

Două tabere ni-se infatiséda aici: un'a modesta la numeru, nepretensiósă, dara condusa numai de principiulu bine definitu și resolutu alu *activității*; ceea-lalta imposanta la numeru, pretensiósă, dara condusa de ilusiunile unei vane *passivități* nedisciplinate, sio-vaitorie; un'a compusa de ómeni folositori, activi și luminati, cari sentiau, ca mai e încă óre-care bine posibilu, la a cărui salvare și triumfu credeau ca trebuie sa contribue cu totii, prin bunavointia și lucru; ceea-lalta compusa din ómeni, nu voimu sa dicem mai putieniu luminati, dara din ómeni, cari, prin nedreptele lor atacuri contr'a partidei adverse, au inspiratu ne-credere unei mari părți a natiunii, care necredere a paralisatu, séu mai bine distrusu avantajiele, ce trebuiau sa fia rezultatulu naturalu alu unei activități sincere, angagiata în lupta pentru dreptulu și existenti'a natiunii!

Pre cându inse partid'a activistiloru, astfelu atacata și paralisata în tendintiele ei de către taber'a adversa, fu pusa în trist'a positiune de a nu-si mai poté întrebuintia armele în lupt'a pentru drepturile natiunii, la care se angagiase: sa vedem care este productulu, cari sunt rezultatele eluptate de *passivisti* în favorulu natiunii, fia prin siovairea, fia prin dulcele lor — *far niente*?

Autonomi'a Transilvaniei?... Dar' acést'a este tocmai jert'a *passivității*. Căci unde eramu noi atunci, cându *legea uniunii* se puse în dis-

cutiunea camerei din Budapest'a? Tramisu-amu noi acolo ómeni de încredere din sinulu nostru, cari sa tratédie cu puterea în acést'a importanta cestiune, care în primulu locu ni-priviá pre noi?... Da, amu tramisu, inse pre cine? O sa vedem acusi. Unde eramu apoi — pentru că sa nu citám alte casuri — pre tempulu, cându corpulu legiutoriu pertractá *legea natiunalității*, *novel'a electorala* și alte legi de importantia, cari taia în carnea cetatiénului, prin urmare și în a românulu transilvanénu? Noi pe-atunci ne improscám cu pietre, séu rideam în pumni de pecalitur'a ce ni-amu trasu unii altor'a, lasandu între aceste, cá biét'a cauza natiunala sa devina o naia parasita valuriloru, fâra busola și fâra stea polara!...

A, dar' ni-se va respunde, ca uniunea Transilvaniei fiindu unu actu severitu în modu „arbitrariu“, unu actu „de nobis sine nobis“, — românii transilvaneni nu puteau luá parte în diet'a din Budapest'a. Vorba sa fia. Séu cine din noi a uitatu, ca dupa actulu încoronârei, deputatii români din Transilvania, între cari — primo loco — figurau chiaru unii *matađori* ai partidei pasiviste de astadi, intrandu în diet'a Ungariei, au petrecutu acolo aprópe unu anu de dile, ceea ce involvá în sine dupa logic'a densiloru încă pre atunci recunóscerea uniunii! Dara abstragendu dela acestu faptu, pre care pasivistii lu-interpreta astu-feliu, cine nu pastreza încă în prospeta aducere aminte declaratiunea unui deputatu magiaru din Transilvania, facuta solemnulu în sinulu adunârei legiutorie, declaratiune, prin care demonstrá susu și tare, ca densulu, déca e vorb'a de deputatii români transilvaneni, este reprezentantulu unui cercu electoralu curatu romanescu din Transilvania? Si déca vomu constatá faptululu, ca asemenea deputati magiari, alesi prin voturile româniloru, se afla încă destui în camer'a din Budapest'a, — puté-vomu negá óre, fâra a fi demintiti la momentulu de către insusi acesti deputati, ca românii din Transilvania sunt reprezentati în dieta si ca participa la tóte actele ei, — prin urmare si la facerea legiloru prigonitorie pentru natiunalitati si în specialu pentru români, prin deputati alesi de ei insisi?... Căci cestiunea nu e: déca reprezentantii româniloru transilvaneni în diet'a unгурésca sunt séu nu români? cestiunea e: déca este séu nu țier'a Transilvaniei reprezentata acolo? Si acést'a nu se poté negá, pentru ca ne desfidu faptele, ne desfidu în gur'a mare acei ce o represinta si cari reprezentandu-o — ne representa si pre noi!

Suntemu sinceri și loiali; de aceea nu ne place a ne insielá prin ilusiuni, ci amu privitu totu-déun'a si privimusi-acum lucrurile astu-feliu, precum ele sunt în adevéru. Nemicu mai periculosu pentru individi asiá, cá pentru popóre, decâtu cându ele si-ascundu loru insi-le adevéru, cându nu voru sa scia ceea ce tóta lumea scia. Sa recunóscem, ca amu fostu peccatosi; pâna cându nu vomu face acést'a, unu inceputu chiar spre îndreptare — este imposibilu!

Sa constatám inse mai departe faptele. Facurám mentiune despre acei deputati magiari, căror'a, pentru a ne deminti la ocațiuni bine venite, li-place a se falí în dieta, ca ei represinta acolo si interesele româniloru.

Ei bine, si cui óre datorescu ei mandatele lor obtinute în cercuri electorale asiá dicându curatu românesci? Partidei activiste? Dara acést'a partida dela inceputulu existentiiei se la luptatu sub flamur'a principiulu natiunala de a participa în adevéru la alegeri, inse de a nu alege de către români; — ori unde a potutu sa lucre, ea n'a lucratu, de către în sensulu acestui principiu. Este inse óre de lipsa a citá nume si casuri anumite, pentru a constatá, ca nu unulu din fruntasii chiaru ai partidei adverse, lasandu-se a deveni instrumente celor'a ce adi ne stigmatiseza în dieta, — au tãritu cu densii mass'a poporulu nostru în nomolulu intereselor personale, si sub masc'a unei false *passivități* au introdusu în anim'a vergina a alegatoriloru români confusiunea si în sufletulu lor indiferenti'a consciintiloru?! Nu. „Nomin'a suntu odiosa“; deci constatându numai simpluminte faptululu, ne retinemu de a intrá în detaliuri, fiindu pre deplinu satisfacuti, déca celu putieniu acei cu *musc'a pe caciu* — ne voru intielege!

A fostu tempu si ocaziune, cându „Telegr. Romanu“ a facutu analis'a tuturoru acestoru fapte cu de-ameruntulu, astfelu, ca asta-data ne sentim dispensati de a face vorba multa. Trebuiá inse a ne face acést'a scurta reamintire a faptelor petrecute, pentru a puté ajunge pre calea consecintiloru la conclusulu, ca: *pasivitatea*, — *atãtu de gravu compromitata*, *pre de o parte prin siovairea si inconsecintiele sele*, *pre de alta parte prin desfreulu proceduriloru electorale*, — *astadi, fatia cu noi'a situatiune, mai putieniu cá ori cându poté sa aiba efecte salutarie, ba chiaru — si sensu!* —b.

✦ Mai multe foi din capital'a Ungariei se ocupa mai de aprópe cu afacerile politice ale Transilvaniei. Asiá „Hon“ atrage atentiunea, ca în Transilvania suntu multe de îndreptatu, adauge inse, ca în prim'a linia au detorintia deputatii transilvaneni sa arate medilócele si căile, prin cari s'aru poté face îndreptare, facendu propuneri practice si corespunditorie.

„Magyar Ujság“ nu este multiamita cu cele ce se petrecu în Transilvania. Dens'a aru dori, cá conferintiele ce le tienu magiarii sa nu pórte, în detrimentulu uniunii, caracteru separatisticu transilvanu, ci municipale, cá si în cealalta parte a Ungariei.

Numit'a fôia are în vedere intrunirile, tiente de curendu în Clusiu, în care se fusionéza partidele de mai nainte, dupa prototipulu celoru din Ungaria propria. Cu totulu altfelu opinéza „Reform“, carea este incantata de fusionările partideloru (magiare din Transilvania). Ea le considera pre acestea de o victoria asupra *sasiloru* și *româniloru*, pre cari ii crede, ca suntu, nici mai multu nici mai putieniu, decâtu inimici ai statulu.

„Ungarischer Lloyd“ generaliséza cestiunea si are în vedere mai multu rezultatulu generalu alu fusionãrilor, atãtu dincóce, câtu si dincolo de *dealulu mare*. „Ungarischer Lloyd“ reduce insemnata manifestatiuniloru acestor'a la manopere electorale. Dupa parerea sea adevérat'a constelatiune se va vedé numai dupa alegeri. Atunci, dice, va vedé fia-care cetatiénu, ca óre voiesce partid'a, carea se numesce

acum'a liberala ce-va, si ca óre aceea voiesce, este favorabilu țierei, si merita încrederea si consimtiementulu populatiunii?

O fôia insemnata din Budapest'a, vorbindu într'unu articolu de fondu despre partidele cele noue din Ungaria, atinge unele impregiurãri *picante*, cari desvelescu în câtu-va situatiunea de pre tempulu crisei ministeriale. În cercuri, dice fôia, „cari cultivéza *palavrele mai inalte politice*, se enaréza lucruri de totu minunate despre temeiurile, pentru cari Colomanu *Tisza* — si numai elu — a intratu în regimulu, pre cându baronulu *Sennyey* a remasu afara.“ Aceasi fôia continua: „O partida mica, dara puternica, carea nu poté uitá, dara nici iertá evenemintele dela 1866, cugetá ca constelatiunea cea mai noua européna este fôrte potrivita pentru o politica de resbunare.“

✦ În cercurile catolice ale Germaniei, cu deosebire în Germania de média-dî, se dice ca domnesce o esplicabila iritatiune contr'a principelui *Bismark*. În *Franci'a* regimulu a ajunsu iera-si la óre care stabilitate, în alte părți încă nu lipsescu conjuncturi favorabile si asiá o încercare de coalitiune între monarchia noastră si între numitele elemente, cu scopu de a umilí pre Prussia, n'ar' fi ce-va cu totulu totu cutezatu.“

„Fatia cu astu-feliu de fantastarie, asupra căroru, cum amu disu, nu voimu se intrãmu în detaliu, trebuiá prin o demustratiune *ad oculos* aratata invaliditatea lor si impregiurarea acést'a sa fia contribuitu la compunerea cabinetulu, a cărui sufletu este protestantulu *Tisza*, pre cându *Sennyey* fu îndepartatu cu ostentatiune.“

✦ Cestiunea *subventiunãrei* gimnasulu românu din Brasiovu încă n'a disparutu din publicistica, cu tóte ca ni se spune ca ea a intratu déjà pre calea pertratãriloru oficiali în cercurile respective. E tragicomica purtarea diurnalistice magiare si aru fi si a guvernulu tragicomica cându aru semená cu cea a diurnaleloru. Déca Romani'a poté periclitá statulu Ungariei cu 15,000 lei, cari se dau de pomana, atunci sta tristu treb'a cu Ungaria, pentru ca Romani'a dupa espunerea ministrulu respectivu în camera este în pusetiune a dá în anulu viitoriu o subventiune de 30,000 lei, ceea ce dupa purtare si manifestarea diurnaleloru si chiaru si a guvernulu ung. aru fi identicu cu *disolutiunea* statulu ung.; iera déca aru mai pune 15,000 lei, óre ce s'aru face? „Oester. Coresp.“ fôrte intieptiesce le spune magiariloru sa nu-si faca spaima asiá mare din nimic'a, pentruca, odata, subventiunea acést'a o da Romani'a de multu si dupa cum dovedescu faptele n'a inghititu nici pre Austria nici pre statulu unгурescu, dara de alta parte nici Romani'a nu s'a spariatu si n'a batutu alarma în lume pentru ajutorulu ce-lu da Austria „via consulati“ bisericei rom. cat. din Bucuresci. — Le mai putem spune spariatiloru domni din Budapest'a, dice „Oest. Cor.“, ca imperatulu Austriei si alu Germaniei si regimurile din țierele acestor'a dau subventiuni regulate si ajutorie accidentale bisericiloru si scóleloru protestante si de alte confesiuni, dara nu iau plesnitu nimenu prin minte, cá sa tiena astfelu de fapte

de pietate de fapte cu tendințe periculose statului.

Dupa „Pester Lloyd“, patriarhul serbesc a convocat pre membrii consistoriului metropolitan serbesc pentru rezolvarea afacerilor curente. Sedițiile aveau să se încépe luni în 17/29 Martie. — „Srbski Narod“ spune că ministrul ungurescu de culte și instrucțiune publică a aprobat stramutarea *Maticii serbesci* la Budapest'a.

Alegerile cele nouă dietale, se dice, ca voru fi terminate cam pre la mijlocul lui Septembrie. Este întrebarea ca pôte regimul așteptă până atunci? În toamnă au să se adune delegațiunile și aru fi dorința în cercurile normative, că încă în Septembrie să-si pōta tîenē delegațiunile sedițiile. E probabilă dară, ca alegerile se voru escrie pre la începutul lui Augustu și cercurile cari voru fi terminate lucrările lor premergătorie voru alege și voru avē și reprezentanți în dietă, cele-lalte inse voru trebui să aștepte până voru repară ce au stricatu cu amenarea lucrărilor respective.

Sesiunea camerilor României fu închisă Dumineca în 16/28 Martiu de însuși Domnitoriul. Acest'a în cuventarea sea vorbesce despre situațiunea internă și externă a țierei, accentuēza creditul cel mare al țierei, reformele introduse în armată, în justiția și convențiunile internaționale. Termină cu indigitarea la bunătatea stabilității și a întielegerei între camere și regimul. Cuventarea fu întempinata de aplause entusiastice.

Despre ministeriul din *Belgradu* aflămu că a remasu cel mai dinainte cu deosebirea ca portfoiul de justiția este incredințiatu lui *Radovics*.

Din *Madridu* se telegrafēza, ca siēse generali, trei coloneli și multi ofițeri din armat'a carlista au trecut pre pamentu francesu și au recunoscutu pre regele Alfonso.

✕ Diet'a Ungariei.

Cas'a reprezentanților a dezbătutu în sediția sea dela 19 Martiu n. a. c. bugetul ministeriului de finanție. La urgentia deputatului *Madarasz*, că ministrul de finanție să se ingrigēsa de o stricta folosire a limbii magiare în dregatoriile subalterne, respunde *C. Széll*, ca va delatură ori ce abusu în direcțiunea acest'a.

E. Simonyi nu cere dela ministrul cel nou dechiaratiuni exacte relativu la tōte detauriile, ci numai

unu programu generalu concretu, deci ministrul să se pronunție în acestu întielesu.

Ministrul *Széll* respunde, ca a espusu dejă în genere intențiunile sele. Guvernulu a dechiaratu, ca trebue să accepte acestu bugetu în genere de basă și ca va face propunerile de reformă cându va substerne celu mai deapropē bugetu. Este usioru a prezentă unu programu în frase generali, dară pentru a substerne proiecte exacte seriōse și basate pre calculi se recere tempu. Pentru a acoperi spesele pre anulul 1875 nu ni remâne alt'a de facutu decātu să inactivāmu proiectele ce le a acceptatu comisiunea contributiunale și pentru deficitulu ce mai remane să dāmu din proviziunile casei, totusi guvernulu și va tîenē de datoriat a substerne în bilantiulu bugetului pre 1876 bazele regulărei financiale.

E. Simonyi, de-si este impededatu a vorbi prin strigări sgomotōse, ca n'are dreptu să replice, totusi respunde, ca nu este mulțimitu cu reduțiunile propuse de guvern. Nu e onestă purcedere, a nu vorbi acum de urcarea dărilor, pentru că dupa alegeri să aducem proiecte despre urcarea acestor'a.

Ministrulu de finanție *Széll*, într'o cuventare primită cu lungi aplause, respinge dela sine acest'a învinuire. În prim'a sea cuventare că ministru a spus sinceru, ca densulu avendu în vedere schimbarea relațiilor nu a potutu tîenē strictu pōsițiunea sea, dară a dechiaratu totu odată, ca guvernulu la casu de lipsă va apelă la patriotismulu și devotamentulu națiunei. O atare suspiciune, cum e cea adusă de antevorbitoriu trebue să o respingă oratorulu cu tōta resoluțiunea. Unu programu detaiatu nu se cere, și decă guvernulu 'și desfășura politic'a sea financiale în liniamente, domnii nu se mulțimescu, ci ceru proiecte pozitive. Oratorulu nu vrea să cerceteze ca ce tîene *Simonyi* de onestu și ce nu, dară ce întielege oratorulu sub notiunea onestu, în acestu respectu nu vrea să ia lecțiune dela nimenea, și asiā nici dela *Simonyi*. Decă guvernulu enumera de-arendulu cele mai de apropē agende, rezultatele reformelor inse, ce vremu să le introducemu nu le esprima în cifre nevoindu să amagiēsa pre cine-va, — acest'a la totu casulu e unu programu, de-si guvernulu nu promite ca va resolve tōte la momentu, togm'a astfelu de promisiuni suntu neoneste și de aceea guvernulu nu le face. Re-

spre a remediā acestu oribilu reu de mare! Numai până acum nimene n'a ganditu a distruge caus'a spre a impededă efectulu. Doi englesi avura de odată aceeași idee, pre care au aplicat'o fia-care într'unu modu diferitu. Numai unulu inse a reusitu: *D. Bessemer*.

Problem'a de resoluțu eră suprimerea leganărei bastimentului din lungisiu și curmedisiu, și *d. Bessemer* a imaginatu de a suspendă pre vasulu seu unu salonu, dupa cum suntu de ordinariu suspendate busolele și lampele, cari conservă, cu tōte loviturile mării, o pozițiune orizontală. Spre a asigură mai multu acēsta stabilitate, a asediatu salonulu în mediloculu vasului, adeca în loculu unde, dupa legile recunoscute, leganarea e de 7 ori mai mica de cātu dinainte și dinapoi.

Bessemerulu, dela numele inventatorului seu, nu e placutu la exterioru. Să-si inchipuēsa cine-va unu pesce enormu; pre spinarea acestui pesce s'a construitu unu feliu de casa cu acoperementu italianu; de fia-care parte a pescelui dōue roti enorme, cari suntu aripele inotătorie a monstrului puse în mișcare prin dōue masini cu fortia mare; dōue cārme, puse în mișcare printr'unu aparatu idrau-

gimulu a dechiaratu, ca primesce o urcare de contribuțiune de cinci milioane și va introduce acele reforme, cari voru inmultī venitele, decă inse va rezultă unu deficitu permanentu pre care nu-lu putemu acoperi, atunci va urcă contribuțiunile. Nime sa nu ne traga la indoiēla sinceritatea nesunțielor și serioșitatea intențiilor noastre.

Cas'a trece apoi la discusiunea specială a bugetului, partea cea mai mare se primesce într'unu întielesulu propunerilor facute de comisiunea financiară.

✕

În cas'a magnatiloru dechiară contele *Ferd. Zichy* la desbaterea proiectului de indemnitate, ca nu considera votarea proiectului de o întrebare de incredere. Oratorulu stimēza pre membrii guvernului actualu și se bucura, ca în cas'a reprezentativă s'a realizatu o constelațiune sanatoșă de partide, dară trebue să-si esprime simpatia ce o are densulu și alti membri din cas'a de susu cu acei deputati, cari compun în cas'a deputatiloru opozițiunea dreptei.

Contele *Cziraky* voiesce să-si precizeze în desbaterea asupra bugetului punctulu seu de vedere, densulu saluta nou'a constelațiune de partide, până acum cas'a de susu eră legată de consideratiuni cātra dreptulu de statu, dară acum cas'a magnatiloru și va luă o tîenuta independentă și va fi unu factoru considerabilu, cu care pōte calculă guvernulu și partid'a.

Ministrulu presedinte *br. Wenckheim* rōga pre domnii din camer'a de susu să pōrte și de aici înainte o politică obiectivă.

Cas'a de susu votă dupa acēst'a proiectele de legi despre esecutorii judecătorești și despre organele intimatorie, mai departe proiectulu indemnității.

✕ În sediția casei ablegatiloru, dela 20 Martie s'a pertractatu novel'a la §§ 12 și 108 din legea electorală. Ministrulu *Colomanu Tisza* respunde la unu atacu din partea lui *Helfy*, ca nu află nici o vetamare fatia de impregiurarea ca elu și partid'a sea se numesce liberală, cându cei din 48 se numescu cei mai liberali.

Elu totusi da stangei extreme unu sfatu bunu: paditi-ve dice elu, voi cari ve lasati asiā de bucurosu să ve numēsa cei mai liberali! voue nu v'aru trebui nici 1½ anu pentru de

licu, suntu asediate la fia-care estremitate a vasului.

Încercările ce s'au facutu în pasulu de Calais au reusitu deplinu. Salonulu sta nemiscatu în tempu ce vasulu se lovesce de valuri.

Decă exteriorulu *Bessemerului* pare strainu, nu este totu astu-feliu cu interiorulu. Este cu neputința sa se viseze ce-va mai lucosu.

Salonulu propriu disu, la care ajunge cine-va trecendu de pre podulu vasului printr'unu vestibulu scoborandu o scara largă și trecendu pre dinaintea unui bufetu, este fōrte spațiosu; de juru impregiuru e unu siru de divanuri de stejaru lustruitu, acoperite cu marochinu cenușiu. În mediloculu suntu asediate alte sofale în asiā modu că persōnele ce stau josu sa nu fia incomodate de cele ce se preumbă; josu este unu tapetu grosu de catifea rosia; paretii suntu decorati cu picturi frumōse.

Ventilațiunea este regulată; vēr'a aeru recorosu și curatu, iēr'n'a o caldura placută și egală, dară nici odată mirosulu nesuferitu dela masina. La fia-care estremitate a salonului suntu apartamente mici pentru dame și o camera de fumatu pentru barbati; între aceste budōre se află dōue scări largi ce conduc pre podulu salonu-

a nimici libertatea, liberalismulu. *Danielu Irányi* reflectēza ministrului de interne ca stāng'a estrema și fără aprobare separată a opiniunei publice se numesce liberală.

De altcum sa nu judece ministrulu de interne, ci fostulu conducatoriu alu stāngēi, decă partid'a liberală de acum carea constă din 2/3 pārti din partid'a de mai înainte a lui *Deak*, într'adeveru se pōte numi liberală.

Presedintele *Ghyczy* taie firulu acestui discursu, dicāndu, ca nu este la ordinea dilei definițiunea notiunei „liberală.“

Dupa acēst'a se primesce cu unanimitate novel'a electorală de basă la desbaterea specială în care nu se mai face nici o modificatiune adoptānduse testulu comisiunei centrale. Se primesce și tratatulu postalu internaționalu.

✕ În „Gaz. Tr.“ nr. 21 cetimurmatōrea corespundința:

Din marginea Campiei în 25 Martiu a. c. 1875.

Apelulu fratiloru nostri din Clusiu, că românii transilvaneni să tîena o adunare electorală, a aflatu în principiu aprobarea diaristicelei nōstre. Numai despre modulu compunerei acelei adunări s'au escatu pareri diverginti. Nu scim, decă acēsta divergenția a parerilor, — ori altu ce-va este caus'a, de tōta cestiunea se pare a fi amortitu?! Fratii nostri din Clusiu inse, că iniciatori, au datorinț'a, că sa nu lase caus'a din mână, și să conchiame ei insisi acea conferință. Modulu compunerei acelei conferințe, statorēsa-lu, pre bazea opiniiloru desvoltate în deosebitele diuarie române, insisi d-loru, în clubulu românū de acolo, prin contielegeri prealabile și cu alti înteleginti ori anteseșnani memorati în apelu.

Gruparea pre neasteptate a partitelor națiunei magiare, care acum imperativu, că în tōte cestiunile nōstre naționale, — mai urgentu inse în cestiunea procsimelor alegeri pentru diet'a din Budapest'a, românii transilvaneni să-si aiba statorita un'a directivă solidaria.

Din epistole private, ce le primim din deosebitele pārti a le Transilvaniei, aflămu, ca în unele locuri s'au și tîenutu conferințe locale, spre a-si statorī program'a pentru alegerile venitorie. Astfelu aflămu dela *Teac'a*, comitatulu Clusului, cum-ca clubulu românū alu acelui cercu a conchiamat

lui. Dependentele acestui salonu suntu la adapostulu ori-cārei mișcări, și cându vasulu merge, pasagerii pōtu avea placerea de a vedea marea furiōsă bātendu în cōstele bastimentului fără să incerce cea mai mica scuturatură.

Celelalte pārti a vasului construitu de *d. Bessemer* suntu tōte bine și elegante instalate, dară nu se bucura de privilegiulu imobilității.

Bessemerulu a costatu 2½ milioane franci. Elu e destinatu pentru trecerea dintre Duvre și Calais. Vites'a sea media e de 7 leghe pre ora. Elu pōte inbarcă în libertate 1,500 pasageri. Vasulu a fostu construitu la Hull dupa desemnele dlui *J. Reed*; dară salonulu și totu ceea ce privesce aparatulu de suspensiune, s'a desemnatu de inventatoriu, care a presidatu la intrēg'a decoratiune interioară.

Isbuti-va tunelulu proiectatu între Angli'a și Franci'a? Cine scie; inse francesii și englesii pōtu de acum așteptă cu pacientia esecutarea gigantului proiectu, căci suntu la adapostulu acelei ingrozitōre bōle de mare și *Bessemerulu* a pusu în realitate Parisulu și Londr'a la pōrt'a unulu altui'a. Si apoi cine pōte sune decă inventiunea nu se va generalisă?

FCISIORA.

Inventiuni.

✕ Reulu (bōl'a) de mare — combaterea sea — *Bessemerulu*.

Îndata ce pune cine-va piciorulu pre unu bastimentu de mare, primul lucru ce-i lovesce privirea suntu o multime de ciuberasiē imprasciate pre totu vasulu și a cāruru privire nu prea e inveselitōria.

Decă ai mai caletoritu pre mare, întielegi ce însemnēdia acele ciuberasiē, te scobori în cabina, și încercāndu a luă o pozițiune orisontală, dupa ce ti ai pusu lānga capu unulu din acele ciuberasiē, închidi ochii și aștepti că o victimă resemnata. . .

Decă din contra esti novice, stai deasupra, aprindi o țigare, canti ce-va, contemplandu valurile albastre a mării azurii. Dară îndata ce vasulu se departēza putienu, vederea ti se turbura, o sudōre rece ti curge pre frunte, te cuprinde unu reu teribilu, și ai cadea josu fără ajutoriulu unui bunu marinaru care te pune josu și 'ti aduce ciuberasiulu fatalu, a cārui necesitate incepi a o semti. E reulu de mare!

Ce nu s'a facutu spre a preveni,

inteliginții și fruntasii români în o conferință pe 6 Martiu, în carea s'a luat concluderea, că la conferința conchiamanda în urm'a apelului clasișianilor, acelu cercu sa tramita doi deputati, cari acolo sa staruiesca pentru primirea următoarei programe:

„Natiunea româna din Transilvania remane consecuenta principiilor și portulatelor sele de pâna acum'a, prin urmare, pâna la unu altu tempu mai favorabilu, remane în cea mai perfecta passivitate fatia cu alegerile dietali în Pest'a; din contra inteliginții ei se declara pentru cea mai resoluta activitate, încâtu ei sta prin putintia, pentru a consultă pre totu sufletulu romanu, de a se abstené dela ori și c' amestecu pre terenulu politicu; a indemnă și consultă cu totu adinsulu pre poporulu român la implinirea obligamentelor sele, ce datoréza statului, — la retienerea dela beuturi spirituose, ruinătorie pentru sine și famili'a sea, — și în fine a face totulu în interesulu sc'olei și alu educatiunei poporului român.”

Despre asemeni concluse avemu sciri și din alte părți, cu mai multa ori mai putiena divergenția.

Cine se unifice totulu?

Conferința asteptata! Z.

Din Serbi'a.

Scirile ce ni venira în dilele ultime din Belgradu neliniscescu pre toti câti iubescu ordinea și voiescu inflorirea și prosperarea Serbiei. De ani încóce nu mai încéta agitatiunile contr'a tronului și din caus'a acestor turburări desvoltarea pacinica a principatului e imposibila. Vatr'a acestor agitatiuni necurmata este, dupa cum sustieniu unii, Neoplant'a, pre care corespundintele lui „P. Ll.” o numesce Mec'a tuturor planurilor absurde.

Politic'a ce a urmaritu neuitatulu principe Michailu a aflatu spriginitori și aperiatori devotati și infocati în Serbi'a. Natiunea serbésca a doveditu și principelui Obrenovicu III o supunere nemarginita și veneră în trelsulu pre marimosulu seu benefactoriu, înse marele patriotu fu combatutu de agitatori din Neopla t'a cu t'ota furia pasiunei órbe dându-i-se nobilului principe nomenclatur'a de „panduru turcescu.” Planurile ce au adusu catastrofa din Topsisideru s'au fauritu în Neoplant'a. Aceste încercări revoluționare nu s'au curmatu inca. Liberalulu principe Milanu, în care natiunea vede unic'a garantia sigura a viitorului seu, se ataca cu o furia nerusinata de ultraisti dela „Zastava”, cari lucra neobositi pentru a aduce principatulu în stările caotice, în cari se află și Romani'a pre tempulu lui Ionu Bratianu.

Scupcin'a din anulu acest'a n'a lucratu mai nimicu intru folosulu tiei, din contra se intemplara pre t'ota diu'a lucruri, cari subsapa stabilitatea stărilor, desvoltarea institutiunilor, concordia între poporu și guvernul și autoritatea statului. Si de unde sufla acestu ventu destructiv? Din Neoplant'a, capital'a lui Mileticiu, care tramite colegilor sei din Serbi'a regulele de t'ienuta. Omladin'a din Ungari'a de sudu dirige cu arbitriu suveranu pre socii și uneltele ei din parlamentulu Serbiei. Guvernulu combate necurmatu acest'a t'ienuta nedemna a scupcinei. Interpelatiunea ce se facu de una-dile în caus'a oficiarilor de geniu austro-unguresci, care avé de scopu, sa manifesteze neincrederea Serbiei cátra marele statu vecinu, se dice ca este importata din Neoplant'a pentru ca o atare neincredere nu esiste în poporulu din Serbi'a.

Manifestatiunile în scupcin'a de pâna acum, în pressa, și în societate au numai unu objectu și un'a t'ienta, și acest'a e: Patri'a trebuie sa fia mai mare, unu planu acest'a, care în tempulu și între impregiurările actuali europene e o chimera. Intr'adeveru

cându vedemu atari nevointie de expansiune la unu poporu, a cărui stări interne se afla în stadiile primarie de desvoltare, trebuie sa fimu ingrigiati de viitorulu lui. Pre câtu tempu precumpanescu elementele destructive în adunarea ce este chiamata a dirige destinele tiei, nu ne putem asteptá la o desvoltare pacinica și la stabilitatea stărilor în junele principatu.

† Lucrurile în Serbi'a au ajunsu totusi, dupa scirile mai noi, la unu stadiu de pauza. Disolverea Scupcinei ce a urmatu la 24 Martiu n. veni la tempu pentru a pune capetu scenelor ce erau deonestat'orie pentru Serbi'a. Picatur'a ce a implutu pocalulu fu falsificarea unui documentu. Lucrulu stá astfelu:

Intr'unu cercu fu omoritu unu omu, P. Grkovits, putieniu înainte de alegerile de t'omna. Se dicea, ca ucisulu a fostu candidatulu de deputatu alu mai multor concetatieni. Guvernulu lui Marinovici introduse o investigatiune aspra, asasinarii se descoperira și fura predati judecatoriei. Veduva acestui asasinatu indreptá o plansóre cátra scupcina și adeva cátra fostulu ministru Zumiciu, pre a cărui consciinta se dice ca apésa acelu asasinatu. Contrarii fostului ministru presiedinte și de interne Zumiciu sedusera pre veduva slaba de anima la acestu pasiu. Scupcin'a transpuse plansórea la comisiunea petitiunaria, alu cărui presiedinte erá Lazarevicu, ministr. de justitia și de interne de sub Risticu. Comisiunea are 8 membri, cari intr'unindu-se decida asup'a petitiunilor și plansorilor. Plansórea veduvei, dupa cum s'a constatatu în adunarea plenaria, nu veni înainte comisiunei, ci numai raportorulu o ceti și compuse în modu arbitrariu, înse în numele comisiunei, raportulu ce-lu ceti înainte scupcinei la 23 Martie. Intentiunea erá unu blamu pentru Zumiciu. Raportorulu dise „comisiunea a decisu sa se recomende plansórea guvernului spre a se luá în consideratiune.” Cei-lalti membri din comisiunea fiindu de fatia dechiarara, ca nu sciu absolutu nimicu despre acest'a plansóre, nici nu au vediu'to. Lazarevicu atestá dechiaratiunea colegilor sei din comisiune. Urmarea acestui pasiu infam facutu de raportorulu fu unu tumultu grósnicu în scupcina. Din t'ote părțile se radicara acuse asup'a raportorului, asup'a unui domnu A. Covacevici, ca aru fi calcatu juramentulu, pentru ca scupcinarii depunu juramentulu pre implinirea consciințiosa a datorintelor lor și nu se p'ote cugetá ce-va mai neconsciințiosu de câtu purcederea lui Covacevici. Altii lu numira „hotiu”, criminalistu. Pedéps'a cea mai mica ce o meritá acestu deputatu erá sa fia aruncatu afara din parlamentu cá unu membru nedemnu pentru a mantui onórea scupcinei, dara vicepresied ntele Scupcinei, care fu dejudecatu odata la internare și perderea drepturilor de cetatienu, unu amicu intimu alu lui Mileticiu; Ief. Gruiciu nu admise votarea ce se asteptá de cátra cei mai multi, ci facti partisanilor sei, cari toti suntu agitatori și subminatori, unu semnu și parasí impreuna cu densii sal'a. Scupcin'a deveni necapabila de a duce resolutiuni și cei 75 membri ce au mai ramas s'au departatu disgustati asup'a acestui scandalu.

A dóu'a di se substernura scupcinei trei propuneri în acest'a cauza, un'a voiá eschiderea dlui Covacevici, nepotendu sa mai siéda nimene intr'o adunare cu unu omu fára onóre; dlu Marinovicu voiá numai sa se dechiaré loculu lui Covac. în comisiune de vacantu și sa i se lase densulu a face celelalte în interesulu demnitáiei parlamentarie (sa-si depuna adeva mandatulu.) Dara Kaljeviciu, fostu ministru de financia, amicului lui Mileticiu, membrulu asiá numitei „clice liberale” propuse, sa se esprime lui Covacev.

aversiune, sa se scóta din comisiune, sa remana inse membru în parlamentu. Neprimindu-se cele dóue propuneri dintáiu erá probabilu ca se va primi cea din urma. Cele mai bune elemente inse nu voira sa remana în casa și parasira sal'a devenindu astufeliu scupcin'a necapabila de a aduce concluse.

Dintre acesti 44 deputati dedura la 25 Martie 33 insi dechiaratiunea, ca nu mai potu s'iedea în scupcina cu unu „neonestu” și remasera pre galeria între spectatori. Optu deputati, între cari și fostulu ministru presiedinte Marinovici, depusera mandatulu lor și astu-feliu scupcin'a fu de facto disolvata. Guvernulu n'avea sa faca altu ce-va decâtu sa svatuiesca pre domnitorulu sa disolve scupcin'a și formalmente, ceea ce si urmá.

Astu-feliu se terminá parlamentulu din anulu 1875, care încalcá t'ote relatiunile, sgudu'i t'ote institutiunile, subminá principiulu autoritáției, denegá totu patriotismulu și care desceptá t'ote pasiunile. A int'revenitu unu punctu de pauza, lucrulu are inca sa încépa.

Unu incidentu seriosu în orientu.

Vien'a, în 20 Martie.

„In Constantinople s'a petrecutu în septamánile din urma unu incidentu, care intr'adeveru pare a fi inlaturatu acum'a, dara ale cărui consecintie se voru vedea curendu în modulu celu mai regretabilu, si voru exercitá o influentia asup'a relatiunilor între Austri'a și Pórt'a. Amu primitu dilele acestea o telegrama din Constantinople, care vorbesce de acestu incidentu cá de o cestiune resolvata. Acésta telegrama inse nu spunea nimicu despre fondulu cestiunei, si puteamu numai sa presupunem, ca este vorb'a de cáile ferate din Rumeli'a. Diariulu „Times” contine si elu o telegrama din Constantinople, si confirma presupunerea nóstra. Dara între acésta telegrama si siedinti'a pre care contele Zichy a avutu-o acum diece dile la sultanulu, se afla o istorie lunga plina de momente agitate, pre care le vomu nará aci dupa o scrisóre din Constantinople dela 11 Martie, care scrisóre — lucru straniu — a facutu diece dile pre drumu pâna a ajunsu la adres'a nóstra. Eata ce ne scrie corespundentulu nostru cu acea data:

„Me grabescu a ve insciinția despre unu incidentu fórté seriosu, care s'a petrecutu între ambasad'a austro-ungara și I. Pórt'a. Este vorb'a de ceea ce s'a petrecutu la o audientia, pre care a avut'o contele Zichy dilele acestea la sultanu. Contele Zichy a facutu óre-cari revelatiuni sultanului în cestiunea cáilor ferate din Rumeli'a si a junctiunei lor cu cáile ferate austriace si serbe, precum si a combinatiunilor cari suntu la ordinea dilei în privintia terminárei resoului din Rumeli'a. Se pare inse ca ambasadorulu austro-ungaru a mai facutu revelatiuni cu acésta ocaziune si în privintia schimbárei natiunalitáției societáției „d'exploitation des chemins de feru de Rumélie”, despre care se scie, ca si-a mutatu resiedinti'a dela Parisu la Vien'a, transformandu-se din societate francésa în societate austriaca. Sultanulu a ascultat pre ambasadorulu d-vóstra si a disu apoi, ca n'are nimicu de objectatu contr'a aceste transformári a societáției de exploatiune. Pre bas'a acestor cuvinte ale sultanului contele Zichy telegrafá la Vien'a, ca acestu punctu importantu se p'ote privi cá resolvatu în urm'a asigurárei ce i s'a datu de cátra ins'asi Majestatea Sea sultanulu. Abiá inse contele Zichy espedase acésta depesia, cându i se comunicá din partea marelui viziru, ca sultanulu nu este de locu dispusu, a resolvá cestiunea în sensulu, în care a luat-o contele Zichy, si ca supositiunea, ca

esista o neintielegere în acésta privintia, este cu atátu mai fondata, cu cátu sultanulu a tramisu în acésti tempu I. Porti nisce instructiuni, cari suntu cu totulu opuse interpretatiunei contelui Zichy. Lesne se p'ote intielege cátu de multu contele Zichy a fostu surprinsu si atinsu de acésta declaratiune a marelui viziru, Hussein Avni-Pasi'a. Elu intrerupse indata relatiunile sele personale cu marele viziru, si 'si reservá espresu a transiá acésta cestiune. Elu ceru acum o nóua audientia sultanului, spre a se esplicá cu M. S. în acésta afacere invocandu instructiunile pre cari le-a primitu de atunci dela guvernulu seu. Incidentulu este fórté seriosu, si a produsu o sensatiune extraordinaria în cercurile diplomatice de aci. Lucrulu este cu atátu mai dificilu, cu cátu este vorb'a pre de oparte de cuvintele suveranului si de alta parte de aceea ce sustiene unu ambasadoru, puteti intielege de ce me abtieniu intr'unu asemenea casu dela ori-ce parere. Me marginescu a ve comunicá, pâna cându lucrulu se va deslusí, ca contele Zichy, cu dreptu seu cu nedreptu, crede a scí ca marele viziru s'a prezentatu la sultanulu indata dupa audienti'a sea, si l'a indemnatu a nu admite cu nici unu pretiu cá societatea de exploatiune sa devina o societate austriaca. Cerearea dlui Zichy pentru o nóua siedintia nu ajunsu la palatu decâtu a séra. Pâna astadi, sultanulu inca n'a comunicatu sublimei Porti diu'a si ór'a cându va primi pre ambasadorulu austriacu. Despre contele Zichy se dice ca a declarat ca are sa faca Majestáției Sele sultanulu o comunicare din partea imperatului Franciscu Iosefu. Invitatu de Pórt'a, a spune din nainte scopulu audientiei, dupa usulu diplomaticu de aci, elu refusa ori-ce deslusire. Pre lângá acésta sultanulu este angagiatu órecum în persóna în acésta afacere, cáci prin marele viziru a aflatu declaratiunea contelui Zichy ca a primitu aprobarea imperiala pentru schimbarea natiunalitáției societáției de exploatiune. Asemenea sultanulu a tramisu pre unulu din camerierii sei la contele Zichy spre a-i spune ca cuvintele sele n'aveau sensulu pre care i le atribue ambasadorulu.

„Ambasadorulu Germaniei si acéla alu Angliei au facutu totu, spre a aplaná acestu incidentu. Marele-Viziru se da dupa spatele Sultanului, iéra contele Zichy nu voiesce si nu p'ote sa se desmintá pre sinesi. Curendu voiu fi în stare a ve dá deslusiri mai de aprópe despre t'ote acestea. Telegrafulu pre de alta parte ne va incunoscintiá asemenea preste putieniu despre resultatulu noiei audientie ce va avé contele Zichy la palatu. . . Aci nu se vorbesce de cátu de acésta afacere.”

Noi, continua „Nou'a Pressa libera”, ne abtienem dela ori-ce comentariu, în privintia acestui incidentu. Voiu mai adaugá inca, ceea ce spune o telegrama dela 18 ale curentei din Constantinople despre resultatulu noiei audientie ce a avutu ambasadorulu Austro-Ungaru la 17 ale acéstei la Sultanulu. Eata ce dice acésta telegrama: „Sultanulu a recunoscutu ca ambasadorulu Austro-Ungaru a raportatu guvernului seu intr'unu modu corectu despre vorbele pronuntiate de M. S. în audienti'a din urma. Sultanulu inse mai declara ca, dupa o cugetare mai matura, consideratiuni financiare 'lu silesco (pre Sultanu) a modificá intentiunile sele primitive în privintia terminárei constructiunei cáilor ferate otomane. Sultanolu adauge, ca a adresatu ambasadorului o scrisóre în acestu sensu, spre alu insciinția despre acésta nóua vointia a sea. Cu unu cuventu, ambasadorulu Austro-Ungaru a primitu, în ceea ce privește persón'a sea, satisfactiunea cea mai stralucita; guvernulu austriacu inse a suferitu unu esiecu cu cererea sea, cáci Sultanulu

a gasitu de cuviintia a retrage ceea ce a declarat mai înainte.

Dupa ce mai vorbeste „Noua Presa libera“ despre diferitele influente ce au jucat rolul cu această ocaziune la sublimă Pórta, fói'a vienesa dice :

In decursul acestui incidentu se dice ca a fostu unu momentu in care mai ca se pronuntiasse ruptur'a formale intre Vien'a si Constantinople ; si atátu contele Zichy dela Bosforu, câtu si ambasadorul Turciei din Vien'a erau gat'a de plecarea. Insa, este naturalu ca Austri'a nu va primi asiá de lesne esiculu suferitu... „Pr.“

Romani'a.

Bucuresci, 12 Martiu 1875.

In siedinti'a de astadi a camerei guvernulu a retrasu proiectulu de lege relativu la liniile ferate Predealu si Aiudu, spre a se presentá la nou'a adunare, in sesiunea sea extraordinaria dela primavér'a acést'a, cu unu proiectu de concessiune avendu si numele concesionariului.

Acést'a solutiune noua ce s'a datu cestiunei ni se pare fórte practica, si de natura a responde la scopulu propusu.

In adeveru, proiectulu-tipu, prezentatu de guvernulu, nu cuprindea nume de concesionariu, nu constituia dara unu contractu intre dóue párti. Trebuia mai intái a se face o concurentia, dupa unu terminu celu putienu de dóue luni, adeca pre la 1 Maiu viitoriu, si atunci numai, gasindu-se concesionariulu, proiectulu votatu de adunare devenia contractu incheiatu intre dóue párti.

Lucrulu era fórte regulatu ; si se putea face, dupa cum se si face in mai multe staturi. Proiectulu-tipu, lucratu in urm'a unoru studii preliminare, si dupa modelulu celor mai bune concessiuni din Europ'a, putea aflá concurenti, cari sa ofere cele mai bune conditiuni si avantagie pentru statu.

Inse, pentru ca acestu proiectu-tipu nu era dejá unu contractu, deputatii aru fi pututu crede ca-lu potu modificá preste limitele impuse de esperinti'a si practica ómenilor speciali. De aci resulta ca acestu proiectu putea fi espusu a deveni nerealisabilu, adeca ca la 1 Maiu, cându s'aru fi anuniatu concurenti'a, sa nu se fi gasitu concurenti cari sa primésca conditiunile ce elu continea. Eata dara noue amenári, noue intardieri, noue interveniri ale camereloru.

Pre de alta parte, putea óre guvernulu sa se departeze dela principiulu concurentiei, celu mai onestu si mai practic midilocu spre a se executá o linia ferata? Negresitu ca nu. Aru fi potutu deci primá propunerile unei companii englese ce se prezentase acum chiaru, la camera? Nici acést'a nu se putea; cáci unu guvernulu seriosu nu poté, in dóue séu trei dile, in scurtulu terminu care mai remasese pána la inchiderea sesiunei si legislaturei, sa se pronuncia ca este buna ori rea cutare propunere, cutare cere de concessiune.

Asiá dara, spre a se evitá atátu confusiunea in spirite si in idei, spre a se evitá tóte necuviintiele ce aru fi resultatu din o desbatere precipitata, spre a se mentiené, in fine, cu sântienia si in realitate principiulu concurentiei, guvernulu a facutu multu mai bine de a retrage proiectulu-tip, spre a se presentá, preste totu dóue séu trei luni, cu o concessiune.

Scopulu se atinge totu atát'a de bine si de siguru cá cu proiectulu-tipu, si se evita ori-ce necuviintia eventuala.

Guvernulu are tempu a publicá concursulu, acum ca are bazele ce i s'au formulatu prin studiele ce a facutu. Companiele de ori-ce natiuna-

litate — si noi amu dorí prea multu cá sa fia si romána de se va putea — au tempu sa studieze si planurile guvernulu. Acést'a, alegendu compani'a ce va crede ca este cea mai seriósa si ofere cele mai bune conditiuni, va formá concessiunea, cá contractu, si o va supune aprobárei fiitórei camere.

Se intielege inse ca, spre a nu se perde campani'a verei anului acestu'a, camer'a noua trebuie a se chieamá, in primavér'a acést'a, in sesiune extraordinaria.

Trebuie iérasu sa mai adaugemu ca se intielege, totu de sine, ca guvernulu nu trebuie si nu póte sa prefereze decâtu o compania seriósa. Cu facatori de afaceri, si cu samsari nu trebuie sa avem a face. Ni se va respunde ca si acesti'a voru dá cautiune, si, ca, déca nu se voru tiené de cuventu, voru perde cautiunea, in favóra statului. Asiá este. Din nenorocire acést'a s'a si intemplat; cáci cu totii ne aducemu aminte acum, pre la 1863, unu intreprindietoriu englesu d. Ward, neputendu a se tiené de contractulu seu de linia ferata, statulu i confiscá trei sute mii franci ce-i depusesse cá cautiune.

Ei bine, acést'a este dreptu, in fondu. Inse este neplacutu in forma; si, putemu adage, este putienu demnu pentru unu statu de a ruiná unu individuu, care si-a facutu ilusiuni asupr'a puteriloru sele.

Statulu románu trebuie dara sa caute tóte midilócele de a evitá cá sa confiscé la cautiuni ale particulariloru. Marturisimu ca amu fostu mandri cându amu vediatu astadi ca cea mai mare parte a camerei a aplaudatu pre dlu presiedinte alu consiliului care, vorbindu de retragerea proiectulu-tipu, a declarat ca va fi fericitu cându camer'a va autorisá pre ministeriu sa inapoieze dlui Ward sum'a ce i s'a confiscatu.

Asiá dara, spre a se evitá in viitoriu asemenea inconveniente, guvernulu va cautá, neaperatu, sa concéda cele dóue linii dela Predealu si Aiudu la o compania seriósa, care sa aiba destulu creditu si destula aptitudine spre a esecutá la terminu lucrarea ce i s'a incredintiatu.

„Press'a.“

S.-Sebesiu 3/10 1875 s. v.

Astadi tienú sinodulu protoppescu gr. or. alu tractului S.-Sebesiu, siedinti'a ordinaria conformu §-lui 45 din St. org. fára a respectá tenórea § 42 prin aceea ca nu s'au publicatu la tempulu normatu in lege obiectele pertractande, au participatu de abia atitia membri cáti au fostu capabili a satisfacé legei precum si vre-o cáti-va auditori, dupa un'a si alta propunere urmá din partea presiedintelui o propunere esagerata si plina de catranu care provóca sinodulu cu tóta virtutea cuventului ca acést'a sa remonstreze contr'a Consistoriului archidiecesanu care cu nedreptulu alterandu conclusulu sinodului eparchialu ce luase numai 4 comune, prin altu conclusu alu seu a luatú ilegalmente 8 comune dela acestu tractu; tactulu oratorei la acestu obiectu nu avea nici celu mai putienu spiritulu parlamentaruu — ci numai unu negru spiritulu de resbunare, se mai vorbí putienu despre comun'a din acestu tractu „Saracseu“ care prin noua acést'a arondare de presente nu apartiene nici la unu tractu — prin urmare e perduta, aci se pare prin ironia ca cineva s'aru fi ajunsu óre-ce scopu de multu doritu, mai incolo se dede spre cetire o actiune a unoru individi din Pianulu de josu pentru defraudarile si ilegalitátile comise din partea episcopiei mai in multi ani cu averea bisericei, si aci cá si pána aci afla domnulu presiedinte vin'a nu numai la unulu la doi, séu la diece, ci la

totu satulu, singuru numai domni'a sea e omu fára vina in tóte afacerile ba dóra si speréza a si cáscigá titlu de *infallibilu*, deiei Dumnedieu! La revedere.

P. R.

Varietáti.

Superintendentulu bisericei unitarie din Transilvani'a Ioanu Kriza a muritu in Clusiu in 26 Martiu a. c.

X(†) **Ioanu Cretiu**, secretariu magistratualu, cá consociu, *Victoria Cretiu*, cá fica, abia de 3 ani si *Ecaterina Panga*, cá mama, *Demetriu Popoviciu*, cá unchiu, *Constantinu Bugarschi* si *Nicolau Nadasdi*, toti negutiatori in Sibiu, cá veri, dinpreuna cu societate sele *Ecaterina*, *Elisabet* si *Elena*, cea dintái, cá matusia si aceste cá verisióre dulci, precum si minoreni veri si resp. verisiora: *Constantinu*, *Aréti*, *Demetriu* si *Ioanu Popoviciu*, — anuntia cu animile frante de dorere si pline de doliu, ca multu iubit'a loru consórtia si respective mama, fica, nepóta si verisióra **Apolonia Cretiu** nascuta **Panga** in 29 Martie n. la 7 óre sér'a, dupa unu morbu greu si indelungatu de peptu, provediuta cu s. s. taine, in alu 27-le anu alu etatiei si abia alu 5-le alu fericitei sele casatorie, si-dete nobilulu si blandulu seu sufletu in mánile Creatorelui.

Remasitiile pamentesci ale reposatei in Domnulu se voru asiedia in cimiteriulu gr. cat. din suburbiulu Port'a Turnului adi la 1 Aprile, la 3 óre dupa ameadia-di, fiindu pofiti a asistá la acést'a ceremonia funebra toti consangeni, amicii si binevoitorii cunoscuti. Fia-i tierán'a usióra!

Sibiu in 30 Martie 1875.

Parastasu pentru *Escelenti'a Sea baronulu L. Basiliu Popu* se va celebrá, precum ni se impartasiesce, máne Vineri in 21 Martie (2 Aprile) c. la órele 9 de diminetia in biserica greco-catolica de aici, intrunitu fiindu pre diu'a aceea la siedintia cuartala sinodulu bisericescu si senatulu scolastecu din protopopiatulu 1-iu alu Sabeiului.

Reuniunea sodaliloru romani din Clusiu, anuntia de noi inca de multu, dupa cum cetimu in „Gaz. Tr.“ Nr. 21 s'a constituitu definitivu domineca in 7 Fauru a. c. (Si se face cunoscuta publiculu numai la 28 Martiu!!! Nu imputámu, dara ne mirámu de indiferentismulu nostru natiunalu!). Initiativ'a cea dintái la infintierea acestei reuniuni, pre câtu scimu noi, a luatú o dlu Iosifu Popu, as. de trió. in Brasiovu, *Gazet'a*, respective cor. *Gazetei* inse ne asigura ca in prim'a linia meritulu infintiarei cade dlui Dr. *Grigoriu Silasi*, prof. la universitatea din Clusiu si acést'a o credemu si noi, cari cunoscemu zelulu acestui barbatu. Ce amu doritu reuniunei la constituirea ei definitiva, i dorimu acum: si totu-déun'a!

Deianu a fugitu din arestulu dela tribunalulu reg. din locu, strad'a Hurezului. Cum? a spartu zidulu si a trecut cu alti trei companioni in gradin'a invecinata si de aci mai departe. Dara cum a potutu sparge? de unde a avutu instrumente si cum nu s'a potutu observá nimene? acest'a este ce laicii in lucruri de aceste nu-si potu esplicá.

Tribunalulu sectiunea II-a a pronuntiatu eri sentinti'a sea in privintia reclamatiunei facuta de nenorocitul mire, despre care amu vorbitu in numerulu precedentu. Otarierea admite in parte, reclamatiunea si condémna pre parintele miresei numai la restitutiunea daruriloru de nunta cele-lalte pretentii de despagabire s'a respinsu. Cum amu disu si in numerulu precedentu cestiunea sub raportulu juridicu este multu discutabila, inse credemu ca déca s'a gasitu ecuitabilu ca mirés'a sa nu profite de lucrurile daruite din cauza ca nu s'au indeplinitu promisiunea la casatorie,

aru fi fostu totu atátu de ecuitabile cá sa fia despagubitu mirele si de cheltuelile facute prin imprudenti'a, s'au neglenti'a parintelui miresei care nu s'a informatu mai dinainte despre antecedentele tinarului, spre a evita ori-ce prejudetiu. „C. d. I.“

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Martiu 1875.

Metalicele 5%	71 30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75 85
Imprumutulu de statu din 1860	112 60
Actiuni de banca	960 —
Actiuni de creditu	238 50
London	111 35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79 50
„ „ „ Temisioreno	77 50
„ „ „ Ardelenesci	76 —
„ „ „ Croato-slavone	80 —
Argintu	104 45
Galbinu	5 23
Napoleonu d'auru (poli)	8 89 1/2

Publicatiune.

In 6 Aprile 1875 st. n. se va tiené in cancelari'a comunala din Vladeni licitatiune publica pentru edificarea unei noue biserice gr. or. in Vladeni.

Sumele computate se cuprinde:

- Pentru edificarea didului afara de materialu. 6800 fl. v. a.
- Pentru lucrulu din lemn . . . 1350 fl.
- Pentru masariu-lacatusiu coloratutinichieru si glajariu cu materialulu 1950 fl. 10,100 fl.

Afara de acest'a celalaltu materialu lu liferéza comun'a, vadiumu este 5% si cautiunea 10%. Planulu precum si conditiunile, se potu vedea in cancelari'a comunale in Vladeni in tóte dilele.

Vladeni in 20 Martie 1875.

Iacobu Balcaasiu

paróchu

Iacobu Zorca

notariu.

(3—3)

Edictu.

Simeonu Muntiu din Rahau carele de doi ani parasí pre soci'a sea Mari'a Zacharia din Heghigu fára a se sci loculu petrecerii sele — se citéza a se presentá in terminu de unu anu de dile la subsemnatulu foru matrimoniale, incependu dela datulu de josu, — cáci in casu contrariu procesulu divortiale intentatu asupr'a sea, se va pertractá si decide si in absentia lui.

Elöpatacu in 1 Martie 1875.

Scannulu ppescu gr. or. alu Heghigului, cá foru matrimoniale.

Ioanu Mog'a

Adm prot.

(1—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si tehniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practiculu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitati c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lánga acestea mai posedé densulu si unu mijlocu unicu in feliulu seu, prin care ori-ce dorere de dinti se póte vindecá fára dorere si fára delaturarea dintelui pre lánga garantia. — Bolnavii intr'a-deveru fára midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incátu sa póta satisfacé comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pána 20—30 Aprile anulu curentu.

(11—12)